

دوزخ آشامان

(نگاهی تازه به داستان کیخسرو و ابراهیم ادهم)

نویسنده:

معصومه حبیب زاده

سرشناسه:	حبیب‌وند، معصومه، ۱۳۴۷ -
عنوان قراردادی:	شاهنامه. کیخسرو. شرح
عنوان و نام پدیدآور:	دوزخ‌آشامان: (نگاهی تازه به داستان کیخسرو و ابراهیم ادهم) نویسنده معصومه حبیب‌وند؛ ویراستار محمدصادق تفضلی.
مشخصات نشر:	تهران: انتشارات راه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری:	۹۸ ص.
شابک:	978-600-427-324-4
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۹۶ - ۹۸.
عنوان دیگر:	نگاهی تازه به داستان کیخسرو و ابراهیم ادهم.
موضوع:	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ ق. شاهنامه. کیخسرو -- نقد و تفسیر
موضوع:	ابراهیم ادهم، - ۱۶۱ ق. -- داستان
موضوع:	عرفان در ادبیات
موضوع:	Mysticism in literature
موضوع:	تصوف - ادبیات
موضوع:	Sufism in literature
موضوع:	شعر فارسی -- قرن ۴ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع:	Persian poetry -- 10th century -- History and criticism
شناسه افزوده:	فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ ق. شاهنامه. کیخسرو. شرح
شناسه افزوده:	تفضلی، محمدصادق، ۱۳۴۴ - ویراستار
رده بندی کنگره:	۴۴۹۵PIR
رده بندی دیویی:	۲۱/۱۵۸
شماره کتابشناسی ملی:	۶۱۲۴۰۱۵

- عنوان کتاب: دوزخ آشامان (نگاهی تازه به داستان کیخسرو و ابراهیم ادهم)
- نویسنده: معصومه حبیب‌وند
- ویراستار: محمدصادق تفضلی
- (عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد)
- طراح جلد: الهه عابدینی
- صفحه آرا: مهشید و مهشاد قانع
- چاپ و صحافی: انتشارات راه
- ناشر: انتشارات راه
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- سال نشر: ۱۳۹۹
- نوبت چاپ: اول
- قیمت: ۳۹۵۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۷-۳۲۴-۴

کلیه حقوق برای نویسنده محفوظ است. تکثیر تمامی یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی یا چاپ مجدد، چاپ افست، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۲	سیری در عرفان و تصوف
۲	الف) عرفان
۳	ب) تصوف
۳	تفاوت عرفان و تصوف
۴	حماسه
۵	تفاوت عرفان و حماسه
۶	عرفان و حماسه در شاهنامه
۸	شخصیت عتقی کیخسرو در شاهنامه
۸	جاویدان بودن کیخسرو
۹	پیامبر بود کیخسرو
۱۰	پادشاهی کیخسرو
۱۳	فر ایزدی
۱۵	خلوت عارفانه کیخسرو
۱۶	رهایی کیخسرو از تخت و تاج
۱۹	مناجات کیخسرو و پوشیدن به سبک
۲۰	خرد برتر از دانش و عقل
۲۳	تولد دوباره کیخسرو
۲۵	نماد رنگ سپید در کیخسرو
۲۸	راز و نیاز کیخسرو با خدا
۲۹	نگاهی به جمشید، کاوس و ضحاک
۳۲	پایان مناجات کیخسرو و تولد دوباره او
۳۵	خلوت نشینی کیخسرو بار دوم
۳۷	خاموشی اختیار کردن کیخسرو در مقابل سران
۴۲	خلوت گزینی کیخسرو بار سوم و دیدن سروش در خواب
۴۴	ترک نمودن کیخسرو عبادتگاه را و نشستن وی بر تخت بدون تاج
۴۷	آگاه نمودن کیخسرو سران را از سروش غیبی و قیاس آنان
۵۰	تسلیم شدن سران در مقابل گفته های کیخسرو و رفتن به دشت و صحرا
۵۳	بخشیدن کیخسرو تاج و تخت، سرزمین
۵۹	زمان رفتن کیخسرو
۶۱	سفارش کیخسرو به بازگشت سران و سرانجام پهلوانان
۶۳	غیب شدن کیخسرو
۶۵	ابراهیم ادهم
۶۸	داستان تحول ابراهیم ادهم
۷۳	موانع نیل به حق
۸۱	تولد دوباره
۸۵	وجه تشابه و تفاوت ابراهیم ادهم و کیخسرو
۸۹	تفاوت عقل و عشق
۹۶	کتابنامه

پیشگفتار:

خامان ره نرفته، چه دانند ذوق عشق
 دریا دلی بجوی، دلیری، سرآمدی
 (حافظ، ۱۳۷۸: ۳۱۸)

ادبیات عرفانی ما دریایی بیکرانه است. کسانیکه در این بحر عمیق شجاعانه به غواصی
 بپردازند. بدون شک گوهرهای نایاب و ذرهای شاهکاری می یابند که آنها را به دو جهان
 نمی‌فروشند. آن دسته که جسارت و شجاعت غواصی را ندارند در ساحل ناامیدی تماشاگر
 کف‌ها و امواج خروشان و سهمگین این دریا هستند.

کف ریاست صورت‌های عالم ز کف بگذر، اگر اهل صفایی
 (مولوی، ۱۳۹۰: ۱۱۴۶)

این رهنوردان بادیه عشق دوزخ آشامان مستی هستند که با عبور از سنگلاخ‌های پر پیچ
 و خم و کوهستانهای صعب "عبور نفس"، قله‌های رفیع معنویت و انسانیت را یکی از پس دیگری
 فتح کرده‌اند.

آفتابان اختر سوز آسمان عشق اند که در غرض روز و شب نور افشانی می کنند. هیچ گاه
 خاموش نمی شوند و هرگز نمی میرند زیر آب حیات عشق در رگ های آنها جاری است. از
 چون و چند هستی رهیده اند و رخت به وادی بی چونی کشیده اند. تجلی عینی قیامت اند.
 دمدمة مسیح وجودشان، به مردگانی که در گورستان اجسادشان دفن شده‌اند جان تازه و حیات
 نو می بخشد. این کتاب شرح حال دو تن از ابر مردانی است که با سیرا با بند و زنجیر شاهی را
 گسسته اند و مردانه قدم در وادی رهایی و آزادی نهاده‌اند. این دو راهبر ادهم عارف بزرگ و
 کیخسرو پادشاه عدالت گستر کیانیان است این دو شخصیت از نظر تاریخ زمانی، تجربه عرفانی،
 چگونگی طی طریق و سیر و سلوک معنوی برای رسیدن به حقیقت کاملاً با یکدیگر متفاوت
 هستند.

در این کتاب ما ابتدا به شرح حال کیخسرو و تحول روحی و معنوی او می پردازیم و
 سپس زندگی پر فراز و نشیب و پر رمز و راز ابراهیم ادهم را از مدنظر می گذرانیم و برای
 شناخت بیشتر و بهتر این دو ابر مرد به وجوه تشابه و تفاوت های آن‌ها نگاهی اجمالی

می‌اندازیم. باشد که اندکی از دین خود را به این وارستگان ادا کنیم و امیدواریم مورد توجه دوستداران عرفان و ادب این مرز و بوم قرار گیرد.

سیری در عرفان و تصوف

الف) عرفان

«عرفان شناختن و دانستن بعد از نادانی است و نام علمی است از علوم الهی که موضوع آن شناخت حق و اسماء و صفات اوست. و بالجمله راه و روشی که اهل الله برای شناسایی حق انتخاب کرده‌اند عرفان می‌نامند». (دهخدا، ۱۳۷۷) «لغت عارف که از عرفان یعنی «آگاهی» مشتق گردیده است همین معنی را دارد به همین جهت عارف را «آگاه» نامیده‌اند و عارف به شخصی می‌گویند که به جدع امر محیط خود اعم از مادی و معنوی آگاهی داشته باشد». (حقیقت، ۱۳۷۲: ۱۱)

«عرفان چیزی نیست مگر نگاه هنری و جمال شناسانه نسبت به الهیات و دین». (شفیعی کدکنی، ۱۳۸۴: ۱۷)

عرفان هر قومی ریشه در مذهب، دین و فرهنگ نگاه هنری و جمال شناسانه آن قوم دارد و امری شخصی و غیرقابل تکرار است. زیرا عوالم دینی و حالات معنوی و برداشت هنری افراد از هستی، دین، مذهب و دیگر پدیده‌های طبیعت متفاوت است.

«عرفان مثل هر نگاه جمال شناسانه و هنری، دارای دو وجه است: از یک سو «عارفی» که با تجربه‌های هنری و خلاق خود دین و مذهب را می‌نگرد و آن دین و مذهب را وجه هنری و ذوقی (=عرفان) می‌بخشد و از سوی دیگر کسانی که در پرتو خلاقیت و نگاه هنری او به آن دین می‌نگرند و عرفان حاصل از نگاه او را تجربه می‌کنند؛ اینان نیز به گونه‌ای دیگر عارفان آن مذهب‌اند، در حدّ سیر و سلوک در تجربه‌های ذوقی او. در این چشم انداز، هم بایزید بسطامی عارف است، به عنوان کسی که تجربه دینی اسلامی را وجه هنری و ذوقی می‌بخشد، و هم کسی که در پرتو تجربه ذوقی و هنری او می‌توانند اسلام را از نگاهی ذوقی و هنری بنگرند». (شفیعی کدکنی، ۱۳۸۴: ۱۹ و ۲۰)